

Onderzoek 'Toegevoegde waarde ISO 14001-certificatie voor gecertificeerde organisaties'

Rapportage onderzoek uitgevoerd door SCCM

*De overtuiging -en ervaring- van SCCM is dat elke organisatie
(hoe klein ook) betere milieuprestaties behaalt door
het gebruik van de plan-do-check-act aanpak uit de ISO 14001-norm*

Copyright SCCM

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt en/of verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SCCM.

Disclaimer

De inhoud van deze brochure is met uiterste zorg samengesteld, desondanks kunnen fouten en onvolledigheden niet geheel worden uitgesloten. SCCM aanvaardt derhalve geen enkele aansprakelijkheid, ook niet voor directe of indirecte schade ontstaan door of verband houdend met het gebruik van de inhoud van deze uitgave.

Onderzoek ‘Toegevoegde waarde ISO 14001-certificatie voor gecertificeerde organisaties’

Rapportage onderzoek uitgevoerd door SCCM

13 april 2026

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Samenvatting en conclusies	2
2.1	Respons en achtergrond deelnemers aan onderzoek	2
2.2	Samenvatting resultaten	2
2.3	Conclusies	4
3	Onderzoeksopzet en medewerking	6
3.1	Onderzoeksdoel	6
3.2	Onderzoeksmethode	6
3.3	Respons	6
3.4	Achtergrond van organisaties die hebben meegewerkt	7
4	De ervaringen met de ISO 14001:2015-norm	10
4.1	Suggesties voor verbeteringen aan de ISO 14001-norm	10
5	De motivatie voor invoeren en resultaten van het milieumanagementsysteem	11
5.1	De motivatie voor het invoeren van het milieumanagementsysteem	11
5.2	De resultaten van het milieumanagementsysteem	12
6	Ervaringen met certificatie van het milieumanagementsysteem	13
6.1	Tevredenheid over het certificatieproces	13
6.2	Toegevoegde waarde van certificatie	14
6.3	Opmerkingen en suggesties ten aanzien van het certificatieproces	14
7	Het gebruik van het ISO 14001-certificaat in de relatie met derden	16
7.1	ISO 14001-certificatie in relatie tot de overheid	16
8	De bekendheid met mijn.sccm	18
9	Opmerkingen en suggesties voor verbeteringen	19
	Bijlage	
1	Vragenlijst	20

I Inleiding

Doel van SCCM is dat organisaties met een gecertificeerd managementsysteem de eigen prestaties verbeteren, risico's beperken en de relatie met klanten en overheden kunnen versterken. Periodiek wordt door SCCM onderzoek gedaan bij gecertificeerde organisaties om te beoordelen of de gecertificeerde managementsystemen de beoogde toegevoegde waarde leveren.

In 2019 is de laatste keer geweest dat een onderzoek naar de toegevoegde waarde van ISO 14001-certificatie is uitgevoerd. Deze rapportage heeft betrekking op het onderzoek uitgevoerd in de periode oktober-december 2025. SCCM heeft gecertificeerde organisaties in deze periode de mogelijkheid geboden via de website een digitale vragenlijst in te vullen. In de nieuwsbrieven van SCCM is bekendheid gegeven aan het onderzoek. Via een link kon hier aan worden deelgenomen.

De gecertificeerde organisaties zijn door een deel van de certificatie-instellingen op de hoogte gebracht van het onderzoek door dit bijvoorbeeld op te nemen in een nieuwsbrief.

Om organisaties met zowel een ISO 14001- als ISO 45001-certificaat zo min mogelijk te belasten is de vragenlijst voor ISO 14001 en ISO 45001 voor deze organisaties gecombineerd.

Om vergelijking ten opzichte van het onderzoek in 2019 mogelijk te maken zijn zoveel mogelijk dezelfde vragen gesteld.

Het onderzoek is uitgevoerd om informatie te krijgen over de ervaringen met zowel de toepassing van de ISO 14001-norm als de certificatie op basis van deze norm. De verkregen informatie wordt gebruikt om de activiteiten van SCCM en de aangesloten certificatie-instellingen aan te vullen en/of te verbeteren. Daarbij kan voor de activiteiten van SCCM gedacht worden aan:

- de inhoud van het certificatieschema;
- de informatiebladen die SCCM publiceert om organisatie te ondersteunen bij de invoering van het managementsysteem;
- het aanbieden van webinars om kennis over te dragen;
- het programma van auditordagen om de werkwijze van auditors te harmoniseren;
- de samenvattingen van wet- en regelgeving die via mijn.sccm beschikbaar zijn voor auditors en gecertificeerde organisaties.

Daarnaast is de informatie interessant om in te brengen in de ISO 14001-normcommissie van NEN.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de resultaten samengevat en conclusies geformuleerd. Hoofdstuk 3 bevat een beschrijving van de onderzoeksopzet en geeft inzicht in de respons en de achtergrond van de organisaties die aan het onderzoek hebben meegewerkt. In de hoofdstukken 4 tot en met 9 worden de resultaten vanuit verschillende invalshoeken belicht. In de samenvatting worden alleen de totaalcijfers gepresenteerd. In de toelichtingen wordt daar waar relevant ook ingegaan op de antwoorden op basis van het jaar van certificering en de aard van de milieuvergunning.

Vervolg

De resultaten van het onderzoek worden besproken met de certificatie-instellingen die zijn aangesloten bij SCCM en het Centraal College van Deskundigen dat binnen SCCM verantwoordelijk is voor de inhoud van het ISO 14001-certificatieschema. Via de nieuwsbrief en de website van SCCM wordt bekendheid gegeven aan vervolgvragen.

2 Samenvatting en conclusies

2.1 Respons en achtergrond deelnemers aan het onderzoek

In de periode juni-september 2025 heeft SCCM de circa 3.060 organisaties met een bij SCCM geregistreerd ISO 14001-certificaat de gelegenheid geboden een digitale vragenlijst in te vullen met betrekking tot de invoering en certificatie van het milieumanagementsysteem. Via nieuwsbrieven van SCCM is bekendheid aan het onderzoek gegeven. Daarnaast heeft een deel van de 17 bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen voor ISO 14001 bekendheid aan het onderzoek gegeven door hier aandacht te besteden in bijvoorbeeld nieuwsbrief en/of door het rechtstreeks benaderen van de door de betreffende certificatie-instelling gecertificeerde organisaties. Om gecertificeerde organisaties met zowel een ISO 14001- als een ISO 45001-certificaat niet onnodig te belasten is de vragenlijst voor deze organisaties gecombineerd.

De digitale vragenlijst is door 206 functionarissen van ISO 14001-gecertificeerde organisaties digitaal ingevuld. Daarvan zijn 41 (20%) zowel ISO 14001- als ISO 45001-gecertificeerd en 165 (80%) alleen ISO 14001-gecertificeerd. Van deze 206 organisaties zijn er 81 (39%) actief in diverse industriële sectoren, 64 (31%) actief in bouwnijverheid, 61 (30%) in de dienstverlening. Het grootste deel daarvan zit in de commerciële dienstverlening (bijvoorbeeld transport, handel, schoonmaak). Het zijn veelal (37%) KAM-managers/coördinatoren die de vragen hebben beantwoord.

Het aantal werknemers van de in het onderzoek betrokken organisaties varieert, 28% heeft minder dan 50 werknemers, 22% tussen de 50-100 werknemers, 23% tussen de 101-250 werknemers en 26% meer dan 250 werknemers.

Van de organisaties die hebben meegewerkt heeft 44% een vergunning voor een of meer milieubelastende activiteiten (waarvan 17% op basis van IPPC- en/of Seveso-verplichtingen, 36% van de organisaties heeft verplichtingen op basis van de Energy Efficiency Directive (EED)).

Zowel organisaties die al langer zijn gecertificeerd als organisaties die recent zijn gecertificeerd hebben aan het onderzoek meegewerkt. 21% van de organisaties is in 2010 of daarvoor gecertificeerd, 25% in de periode 2011 - 2015 en 48% in 2016 of later, van 6% is het onbekend.

2.2 Samenvatting resultaten

In de volgende acht tabellen zijn de resultaten van het onderzoek samengevat.

Tabel 1: Achtergrond en motivatie tot ISO 14001-certificatie

De top 5 redenen waarom bedrijven overgaan tot ISO 14001-certificatie

Reden	Aantal	%
Eis klanten/opdrachtgevers	94	49%
Verbeteren milieuprestaties	25	13%
Combinatie van willen verbeteren van milieuprestaties en eis klanten	24	13%
Beheersen milieurisico's en naleving wetgeving	9	5%
Naleving wet- en regelgeving	5	3%

Tabel 2: Staat het ISO 14001 certificaat van uw organisatie bij SCCM geregistreerd

Bij SCCM geregistreerd	Aantal	Procentueel
ja	142	69%
nee	5	2%
weet ik niet	59	29%
Totaal	206	100%

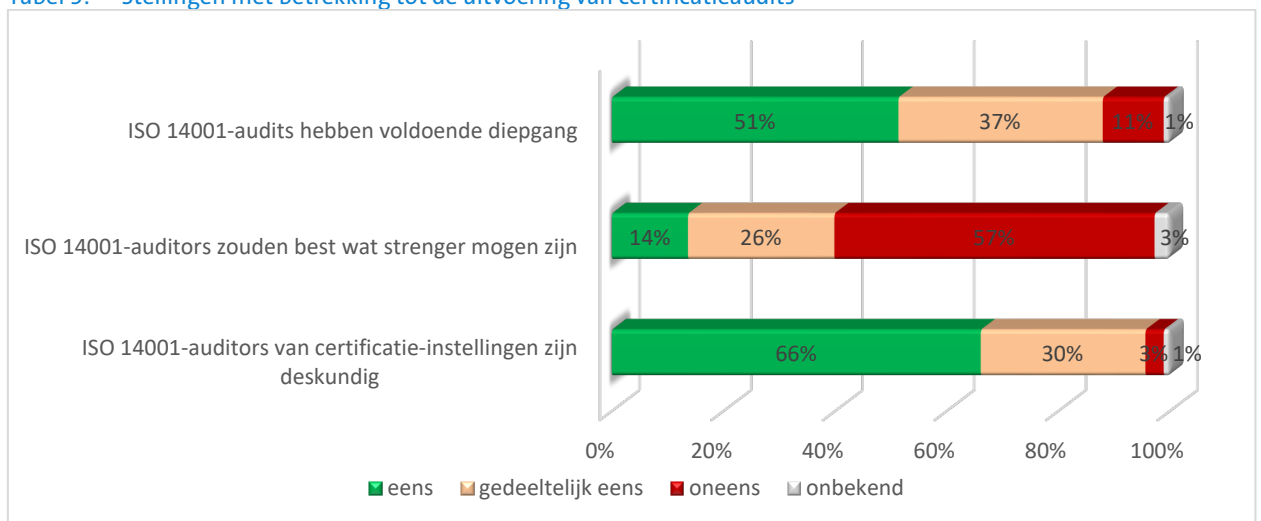
Tabel 3: De toegevoegde waarde van ISO 14001-certificatie

Score	Aantal	Procentueel
heel hoog	13	7%
hoog	56	29%
gemiddeld	85	45%
laag	30	16%
heel laag	7	4%
Totaal	191	100%

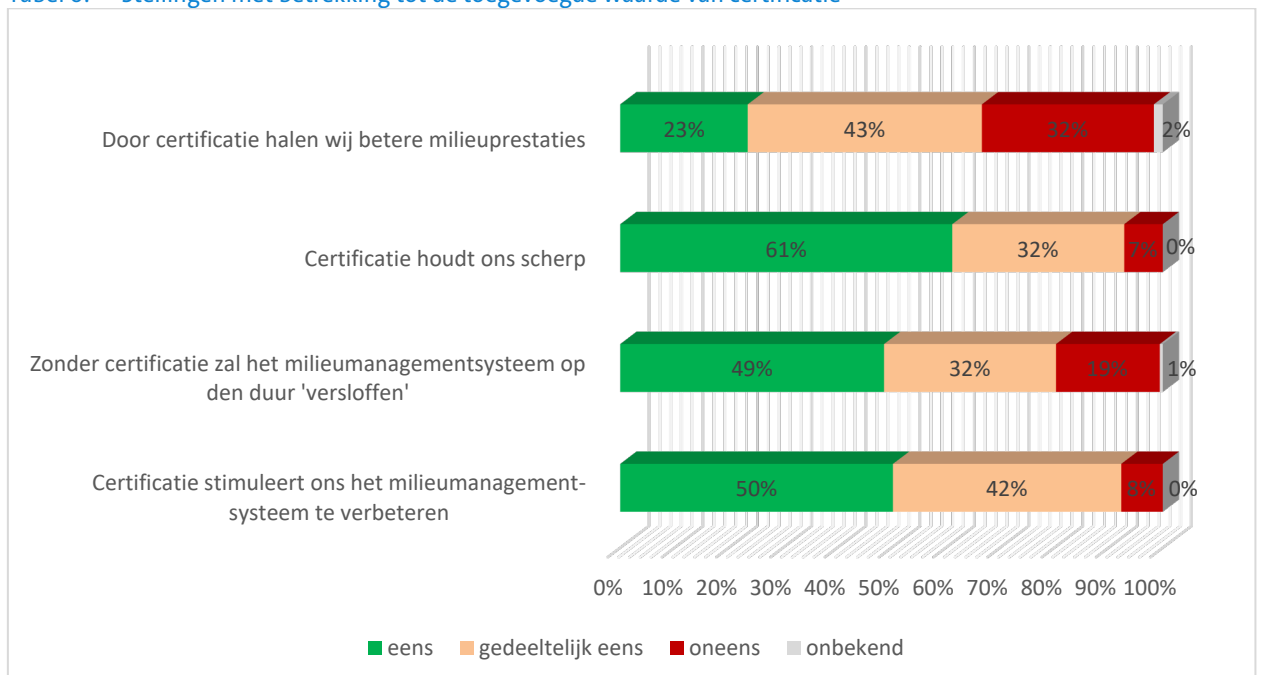
Tabel 4: Gemiddeld rapportcijfer voor waardering certificatieproces

	Aantal	Cijfer
Gemiddeld cijfer	181	7,4

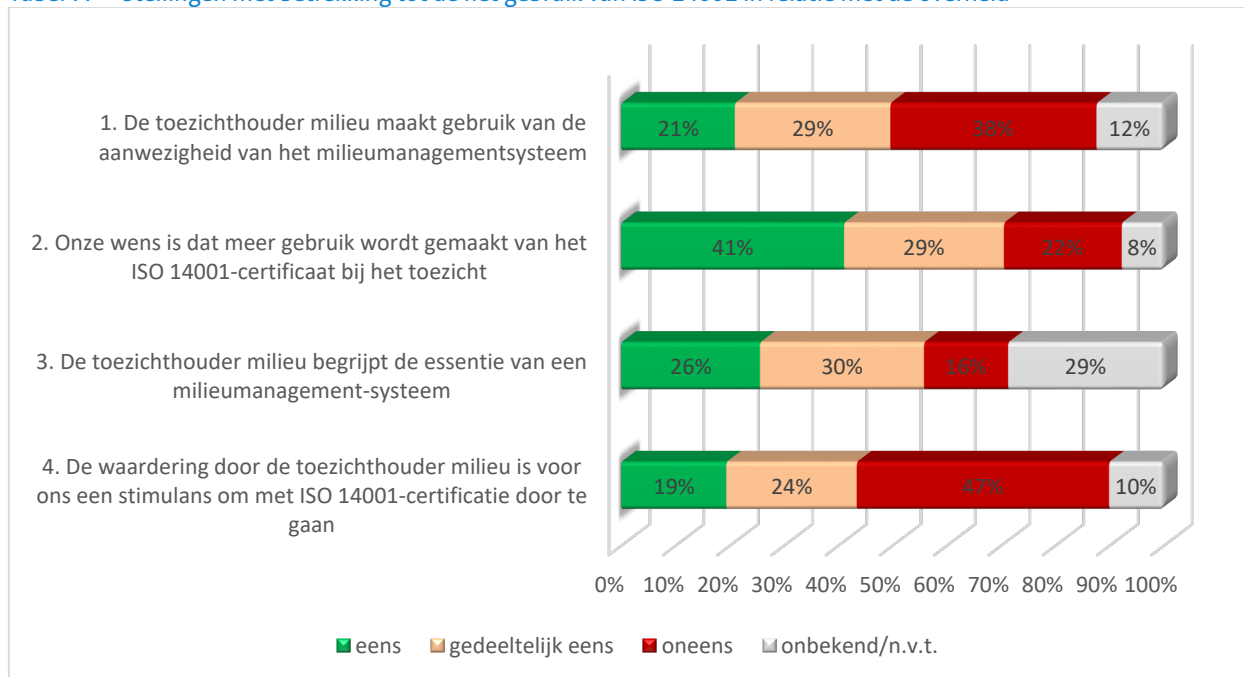
Tabel 5: Stellingen met betrekking tot de uitvoering van certificatieaudits

Tabel 6: Stellingen met betrekking tot de toegevoegde waarde van certificatie

Tabel 7: Stellingen met betrekking tot de het gebruik van ISO 14001 in relatie met de overheid

2.3 Conclusies

De resultaten van het onderzoek leiden tot de volgende conclusies.

Acceptabele respons en gedeeltelijk representatieve steekproef

- De medewerking aan het onderzoek is acceptabel te noemen (7% respons). De verdeling van de respondenten over verschillende branches is overeenkomstig de werkelijke verdeling en kan daarom als representatief worden beschouwd. Op het gebied van werkelijke verdeling naar grootte van de CI is er een ongelijke verdeling omdat de aantallen respondenten per CI niet overeenkomen met het aantal door de CI's verstrekte certificaten.
- Voor de interpretatie van de resultaten is van belang dat het vooral KAM-managers (37% van totaal) zijn welke aan het onderzoek hebben meegewerkt. Directieleden zouden op bepaalde vragen mogelijk anders hebben gereageerd.
- De respons (7%) is lager dan bij het in 2019 uitgevoerde onderzoek (16% in 2019). Dit heeft voor een belangrijk deel te maken met de aankondiging en uitvoering van het onderzoek. Omdat er sprake is van een getrapte manier van uitvragen is SCCM afhankelijk van de effort die een CI zet op het uitnodigen (via bijvoorbeeld nieuwsbrief of gerichte e-mail) van gecertificeerde bedrijven om aan het onderzoek mee te werken. In 2019 hebben de CI's gericht e-mails naar contactpersonen uitgestuurd, in 2025 is dat heel beperkt gebeurd.

De waardering voor ISO 14001-certificatie is goed maar aandacht voor diepgang blijft nodig

- Een gemiddeld rapportcijfer van 7,4 is een goede score. Ten opzichte van 2019 is de waardering op een vergelijkbaar niveau (was 7,4). Een relatief groot deel van de respondenten is het sterk of enigszins eens met de stellingen dat audits 'dieper' mogen gaan. Dit is vergelijkbaar met het voorgaande onderzoek. Een ruime meerderheid is het eens met de stelling dat de auditor voldoende deskundig is wat een verbetering is ten opzichte van 2019.
- 80% van de respondenten is neutraal of positief ten opzichte van de toegevoegde waarde van een gecertificeerd ISO 14001-managementsysteem.
- Een groot aantal respondenten (35%) heeft suggesties voor verbetering gedaan. De rode draad is daarbij dat audits meer stimulansen moeten opleveren voor het verbeteren van de milieuprestaties en minder gericht moeten zijn op de systeemeisen zelf, wat een herkenbaar punt is uit het 2019-onderzoek. Het zijn vooral KAM-managers welke hebben deelgenomen aan het onderzoek. Deze willen de audits graag gebruiken om nieuwe impulsen te krijgen

voor verbetering. De resultaten van de audits zullen worden gebruikt om de besluitvorming binnen de organisatie te beïnvloeden. Deze uitkomsten van het onderzoek sluiten aan bij het belang dat door KAM-managers wordt gehecht aan de zwaardere eisen in de norm aan de betrokkenheid van de directie op een strategisch niveau.

ISO 14001-certificatie kan verbindende factor tussen “rapportage-eisen” zijn

- Als voornaamste verbeterpunt voor het ISO 14001-certificaat is het optimaliseren van de verbinding met andere “normen” of standaarden. Denk hierbij aan de CO₂-prestatieladder of afstemming op ontwikkelingen, bijvoorbeeld om te voldoen aan CSRD-rapportages.

ISO 14001-certificatie houdt organisaties scherp en ‘bij de les’ met oog voor de markt

- Net als in 2019 is de voornaamste toegevoegde waarde van certificatie dat organisaties door de periodieke audits geprikkeld worden om het managementsysteem actueel te houden (93% is het eens of gedeeltelijk eens met de stelling dat certificatie hen scherp houdt / 81% eens of gedeeltelijk eens met de stelling dat het systeem anders zou versloffen).
- Eisen van de markt bewegen, volgens bijna 50% van de respondenten, organisaties naar het hebben van een gecertificeerd milieumanagementsysteem. Een gedegen milieumanagementsysteem met intrinsieke drive om continu te willen verbeteren geeft voldoende argumenten richting de markt om aantoonbaar met milieu bezig te zijn.

ISO 14001-gecertificeerde organisaties verbeteren de milieuprestaties

- Bij zo goed als alle organisaties is er sprake van verbetering van de milieuprestaties. Bij 38% (15% hoger dan 2019) van de organisaties wordt een substantiële verbetering voor een of meer invalshoeken die de milieuprestatie bepalen gerealiseerd.
- De verbeteringen worden mede door het certificatieproces bereikt. Van de respondenten is 92% het eens of gedeeltelijk eens met de stelling dat certificatie stimuleert het milieumanagementsysteem te verbeteren. Daarnaast blijkt dat 88% vindt dat het ISO 14001-managementsysteem enigszins tot heel veel bijdraagt

Het gebruik van het ISO 14001-managementsysteem bij overheidstoezicht blijft beperkt

- Net als bij het onderzoek in 2019 wordt ervaren dat toezichthouders van de overheid nauwelijks gebruik maken van de informatie die door het aanwezige managementsysteem aanwezig is. Gecertificeerde organisaties (60%) die met enige regelmaat te maken hebben met overheidstoezicht hebben wel de wens dat hier gebruik van wordt gemaakt bij het toezicht.
- Het gebruik van een ISO 14001-certificaat in relatie tot de overheid is net als in 2019 nauwelijks van invloed op het besluit om een ISO 14001-certificaat te behalen of te continueren (19%).

ISO 14001-certificatie is vooral van belang in het zakelijk verkeer

- Het feit dat ISO 14001-certificaten worden gevraagd wil niet zeggen dat ook altijd goed bekend is wat de betekenis van een ISO 14001-certificaat is, duidelijk is wel dat externe (markt) vraag de voornaamste reden is om tot certificering over te gaan.

Tevredenheid over de activiteiten van SCCM

- Ten opzichte van de 2019 is de bekendheid met mijn.sccm verder gestegen, 52% geeft aan mijn.sccm regelmatig te gebruiken. Het aantal bedrijven dat aangeeft niet op de hoogte zijn van mijn.sccm is in de loop der jaren aanzienlijk gedaald. In 2013 was 58% niet op de hoogte van de beschikbaarheid van samenvattingen van wet- en regelgeving via mijn.sccm, dat is in 2019 gedaald tot 19% en op dit moment 17%.

3 Onderzoeksopzet en medewerking

3.1 Onderzoeksdoel

SCCM heeft dit onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in:

- de redenen voor organisaties om ISO 14001 in te voeren.
- de toegevoegde waarde die ISO 14001 als managementsysteem biedt voor de organisatie zelf als in de relatie met derden.
- de ervaringen en meerwaarde van het certificeren.

De informatie wordt gebruikt om:

- het ISO 14001-certificatieschema waar nodig te verbeteren.
- voorlichting te geven aan organisaties die ISO 14001 overwegen.
- de waarde van ISO 14001 voor belanghebbende partijen (zoals de overheid) te onderbouwen.
- certificatie-instellingen ideeën te geven voor verbetering van hun diensten.

Een beleidskeuze om repeterend inzicht te krijgen in de waardering van het ISO 14001-certificaat was aanleiding om dit onderzoek uit te voeren.

3.2 Onderzoeksmethode

In samenspraak met de bij SCCM aangesloten certificatie-instellingen en de leden van het Centraal College van Deskundigen voor ISO 14001 is de in bijlage 1 opgenomen vragenlijst opgesteld. De vragen zijn mede gebaseerd op een vergelijkbaar onderzoek dat SCCM in 2019 heeft uitgevoerd behoudens de toen uitgevraagde wijzigingen van de norm.

De contactpersonen van de certificatie-instellingen bij de ISO 14001-gecertificeerde organisaties hebben in de maanden mei-juni een e-mail ontvangen met een toelichting op het onderzoek en het verzoek om de digitale vragenlijst in te vullen. In de maand september is er een herinnering e-mail verstuurd.

In verband met de AVG zijn alle e-mails verstuurd door de certificatie-instelling en niet door SCCM.

3.3 Respons

Tabel 8 geeft een overzicht van het aantal organisaties dat benaderd zou kunnen zijn in het geval dat de certificatie-instellingen welke aan het onderzoek hebben meegewerkt ook daadwerkelijk een e-mail hebben gestuurd aan alle door hen gecertificeerde organisaties. Op basis van de verdeling van respondenten in relatie tot de omvang van de CI-instelling kan er worden vastgesteld dat er sprake is van een ongelijke verdeling.

Van het aantal contactpersonen dat is bereikt heeft circa 6,7% meegewerkt aan het onderzoek.

Tabel 8: Respons onderzoek

	Aantal	in %
Aantal ISO 14001-certificaten in NL op 30/6/2025	3.060	
Aantal verwerkte vragenlijsten	206	7%

3.4 Achtergrond van organisaties die hebben meegewerkt

In tabel 9 zijn de branches weergegeven waarin de organisaties werkzaam zijn die aan het onderzoek hebben meegewerkt. In dit rapport zijn de antwoorden onder de noemer “anders” door SCCM onderverdeeld onder reeds bestaande categorieën op basis van de ingegeven beschrijving van activiteiten.

De bouw en landbouw zijn in de analyse samengenomen. Onder landbouw vallen verschillende bedrijven in de cultuurtechniek. Deze zijn vanuit milieuoogpunt vergelijkbaar met een deel van de bedrijven die ook in de categorie bouw vallen.

De commerciële en niet-commerciële dienstverlening zijn samengevoegd omdat deze wat betreft milieuaspecten overeenkomsten hebben. Daarnaast is het onderscheid commercieel en niet-commercieel niet altijd even scherp.

Tabel 9: Verdeling respondenten naar branche (in aantallen respondenten)

Branche	Aantal	%
Winning van delfstoffen en winning en distributie van water	0	0%
Vervaardiging van voedings- en genotsmiddelen	7	3%
Vervaardiging van papier, karton en papier en kartonwaren en drukkerijen	2	1%
Aardolieverwerking, vervaardiging van chemische, farmaceutische grondstoffen en producten	3	1%
Vervaardiging van producten van rubber en kunststof	7	3%
Vervaardiging, reparatie en installatie van producten van metaal (incl. machines, apparaten en voertuigen)	28	14%
Vervaardiging, reparatie en installatie van computer, elektronische en optische apparatuur	5	2%
Overige industrie	28	14%
Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht	1	0%
Afval(water)inzameling en –behandeling, sanering en overig afvalbeheer	12	6%
Bouwnijverheid	64	31%
Vervoer en opslag, groot- en detailhandel en reparatie van auto's	21	10%
Zakelijke dienstverlening (incl. advisering en onderzoek)	26	13%
Openbaar bestuur, overheidsdiensten, onderwijs	1	0%
Gezondheids- en welzijnszorg	1	0%
Anders, namelijk	0	0%
Totaal	206	100%

De respondenten is gevraagd welke functie zij binnen de gecertificeerde organisatie vervullen. De open antwoorden zijn in tabel 10 samengevat en door SCCM samengevoegd tot een overzichtelijk aantal functies. Bij de meeste organisaties is de verantwoordelijkheid voor het milieumanagementsysteem gecombineerd met kwaliteits- en G&VW-management.

Tabel 10: Functie van respondent

Functie	Aantal	Procentueel
KAM-coördinator	64	37%
KAM-manager	18	10%
EHS-manager	14	8%
QHSE-manager	26	15%
Manager	26	15%
Directie	8	5%
Overig	19	11%
Totaal	175	100%

Tabel 11: Gemiddeld aantal personen werkzaam bij de organisatie (zowel in dienst als ingehuurd* op basis fte)

Grootte	Aantal	Procentueel
< 10	6	3%
10 - 30	24	12%
31 - 50	27	13%
51 - 100	37	18%
101 - 250	51	25%
251 - 500	28	14%
501 - 1000	13	6%
1001 - 2000	11	5%
> 2000	8	4%
onbekend	1	0%
Totaal	206	100%

* Het gaat om ingehuurd personeel dat werkt onder de directe verantwoordelijkheid van de gecertificeerde organisatie (dus geen onderaannemers).

Tabel 12: Respondenten verdeeld naar certificatie-instelling (CI)

Naam	Aantal	%
Aboma Certification B.V.	30	15%
BSI Group The Netherlands B.V.	2	1%
Bureau Veritas Certification B.V.	10	4%
Control Union Certifications B.V.	8	3%
DEKRA Certification B.V.	8	4%
DigiTrust B.V.	1	0%
DNV Business Assurance B.V.	19	10%
EBN Certification	2	1%
Kiwa Nederland B.V.	10	5%
LRQA B.V.	41	23%
NCI Certificering	1	0%
Normec Certification B.V.	28	11%
Normec NCK B.V.	5	2%
SGS Nederland B.V.	19	10%
SKG-IKOB Certificatie B.V.	10	4%
SKH B.V.	4	2%
TÜV NORD Nederland B.V.	8	4%
Totaal	206	100%

De verdeling van de respondenten over deze CI's weerspiegelt bij deze uitvraag de verdeling van het aantal door deze CI's verstrekte certificaten niet. Er is bij verschillende CI's geen juiste verhouding tussen het aantal respondenten en het verstrekte aantal certificaten.

Tabel 13: Jaar waarin het ISO 14001-certificaat voor het eerst is verstrekt

Jaar	Aantal	%
Voor 2011	44	21%
Tussen 2011 en 2015	51	25%
Na 2015	98	48%
Onbekend	13	6%
Totaal	206	100%

Tabel 14: Verdeling van respondenten naar aantal vestigingen op het certificaat

Aantal vestigingen	Aantal	%
Eén vestiging zonder nevenvestigingen	111	54%
Hoofdvestiging met 1 nevenvestiging	29	14%
Hoofdvestiging met 2 tot en met 3 nevenvestigingen	31	15%
Hoofdvestiging met 4 tot en met 5 nevenvestigingen	14	7%
Hoofdvestiging met 6 tot en met 10 nevenvestigingen	12	6%
Hoofdvestiging met 11 tot en met 20 nevenvestigingen	8	4%
Hoofdvestiging met meer dan 20 nevenvestigingen	1	0%
Onbekend	0	0%
Totaal	206	100%

Tabel 15: Situatie met betrekking tot vergunning voor milieu- en/of water en verplichtingen energiebesparing

	wel van toepassing	niet van toepassing	onbekend	Totaal
1. Wij hebben geen milieubelastende activiteiten (mba's) waarvoor een vergunning nodig is.	89	83	6	178
2. Wij hebben een vergunning voor een of meer milieubelastende activiteiten	78	94	6	178
3. Wij zijn vergunning plichtig op basis van IPPC-installaties en/of Seveso-verplichtingen	30	136	12	178
4. Wij hebben een zodanig energieverbruik dat wij de erkende maatregelen energiebesparing moeten hanteren en/of vallen onder de energie-informatieplicht	112	57	9	178
5. Wij vallen onder de Europese Energie Efficiency Directive (EED) om een energieaudit uit te voeren of hebben een vrijstelling hiervoor door middel van een erkend keurmerk	64	95	19	178

4 De ervaringen met de ISO 14001:2015-norm

4.1 Suggesties voor verbeteringen aan de ISO 14001-norm

Van de 206 respondenten hebben er 38 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om bij een open vraag suggesties te doen om verbeteringen in de ISO 14001-norm aan te brengen. In tabel 16 zijn de suggesties samengevat. Door respondenten zijn ook suggesties gedaan niet direct met de inhoud van de norm te maken hebben

Tabel 16: Verdeling van suggesties die zijn gedaan tot verbetering van de ISO 14001-norm

Advies	Aantal	%
Bekendheid/waarde ISO 14001 verhogen	3	8%
Combineren/integreren van normen	11	29%
Diepgang audits verhogen	4	10%
Directie meer betrekken	2	5%
Hulpmiddelen aanbieden	2	5%
Overig	6	16%
Relatie bevoegd gezag versterken	2	5%
Tijdbesteding realistisch maken	4	11%
Vragenlijst verbeteren	3	8%
Webinars verbeteren	1	3%
Totaal	38	100%

Voorbeelden van suggesties:

- Op dit moment merken wij dat verkoopkanalen vragen naar milieuverbeteringen zonder te vragen naar het ISO 14001-certificaat. Dit wordt beleefd als "informatiediefstal". Het ISO14001-certificaat zou eigenlijk al een heel goed verkoopmiddel kunnen zijn.
- Zoek naar een integrale aanpak tussen CO₂ prestatieladder, CSRD/ESG en ISO 14001.
- Publicatie van richtlijnen/handvatten die je als organisatie kan volgen om je milieuprestaties te verbeteren.
- Bij kleine bedrijven is het een uitdaging om het management eigenaarschap te laten nemen.
- In praktijk is/wordt er nooit om het certificaat gevraagd, daarom ook besloten om het vanaf dit jaar niet meer te verlengen.
- Wij missen nog handvatten om aan de Omgevingswet te voldoen. Eerder bestond de AIM-module waarmee je eenvoudig wet en regelgeving kon checken of je in compliance bent. Het zou ons helpen als daarin gefaciliteerd wordt hoe je eenvoudig kunt checken welke wetten en regels van toepassing zijn op je bedrijf. Zodat we dit tijdens de audit ook kunnen aantonen.

5 De motivatie voor het invoeren en de resultaten van het milieumanagementsysteem

5.1 De motivatie voor het invoeren van het milieumanagementsysteem

De respondenten is gevraagd wat de voornaamste motivatie is om het milieumanagementsysteem in te voeren en te laten certificeren. Daarnaast is er een mogelijkheid geboden hier extra toelichting op te geven.

Tabel 17: Belangrijkste redenen om een gecertificeerd managementsysteem te hebben

Reden	Aantal	%
Aantoonbaar maken milieubeleid	3	2%
Beheersen milieurisico's	1	1%
Beheersen milieurisico's en naleving wetgeving	9	5%
Bewijs dat het goed geregeld is	2	1%
Bewustwording in bedrijf	1	1%
Combinatie van willen verbeteren van milieuprestaties en eis klanten	24	13%
Eis klanten/opdrachtgevers	94	49%
Externe ogen dwingen	4	2%
Geen antwoord	6	3%
Holding verplichting	3	2%
Iedereen heeft het en moet je meedoen	1	1%
Internationale her- erkenning	1	1%
Interne processen stroomlijnen	2	1%
Naleving wet- en regelgeving	5	3%
Verbeteren milieuprestaties	25	13%
Verbeteren milieuprestaties en verplichting holding	1	1%
Vergunning eis en klanten eis	1	1%
Verplichting verzekeraar	1	1%
Voldoen aan wetregelgeving	5	3%
Voorbeeldfunctie	1	1%
Geen antwoord/overig	7	4%
Totaal	191	100%

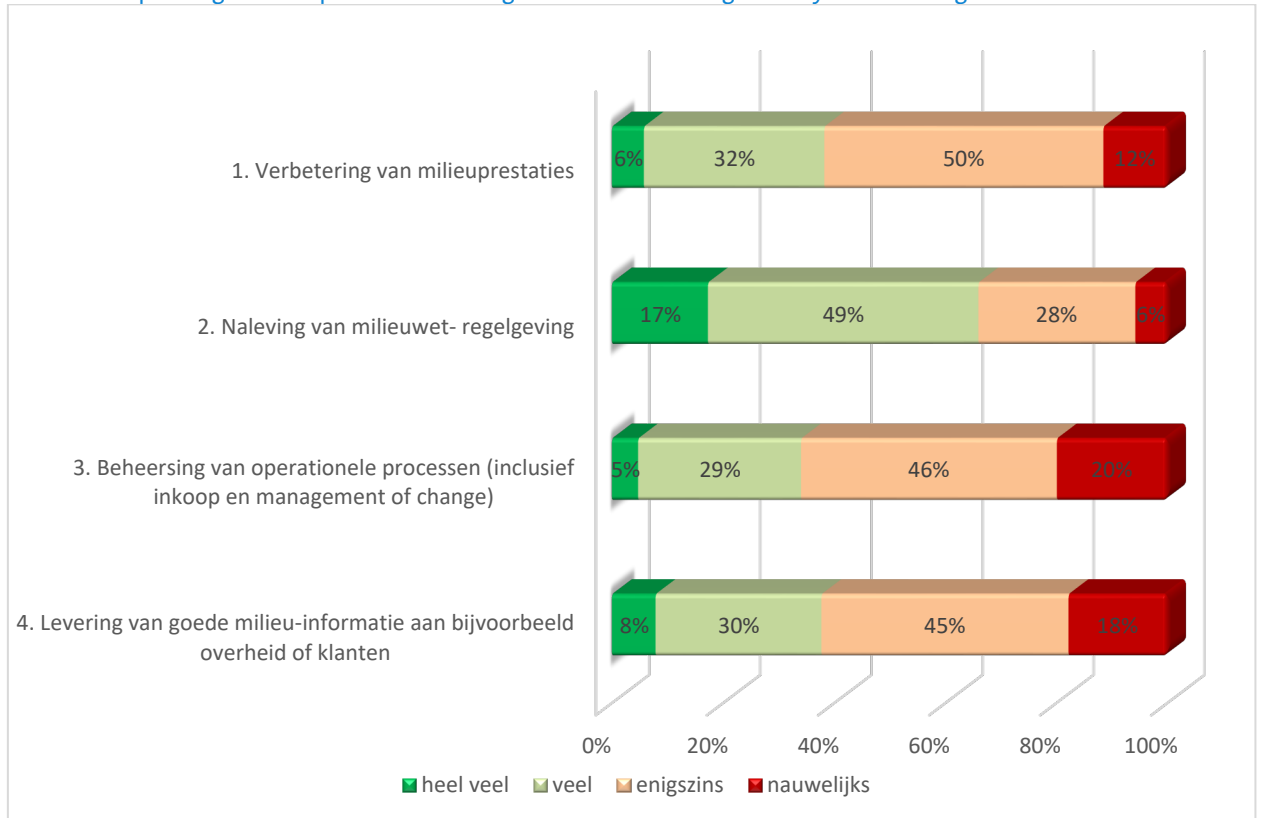
Onderstaand staan voorbeelden van suggesties die bij de verschillende onderwerpen uit tabel 17 zijn genoemd:

- Zonder een ISO 14001-milieumanagementsysteem is (onze) organisatie niet in staat milieu zorgvuldig te managen.
- Eis klanten voor aantoonbare verbetering van milieuprestaties, aantoonbare naleving van milieu- en hybride (G&VW en milieu) wet- en regelgeving, aantoonbare beheersing van operationele processen en aantoonbare valide ("science based") milieu en hybride (G&VW en milieu) informatie en rapportage.
- Klanten vinden het belangrijk dat onze bijdrage aan een goed milieu objectief kan worden aangetoond.
- Uitstralen dat we milieu en duurzaamheid hoog hebben staan. Eenvoudige bewijslast bij tenders verankeren doelstellingen/KPI's in processen.

5.2 De resultaten van een milieumanagementsysteem

De respondenten is gevraagd aan de hand van vier stellingen op welk gebied een gecertificeerd milieumanagementsysteem bijdraagt aan de organisatie.

Tabel 18: Op welk gebied helpt het ISO 14001-gecertificeerde managementsysteem uw organisatie

6 Ervaringen met certificatie van het milieumanagementsysteem

6.1 Tevredenheid over het certificatieproces

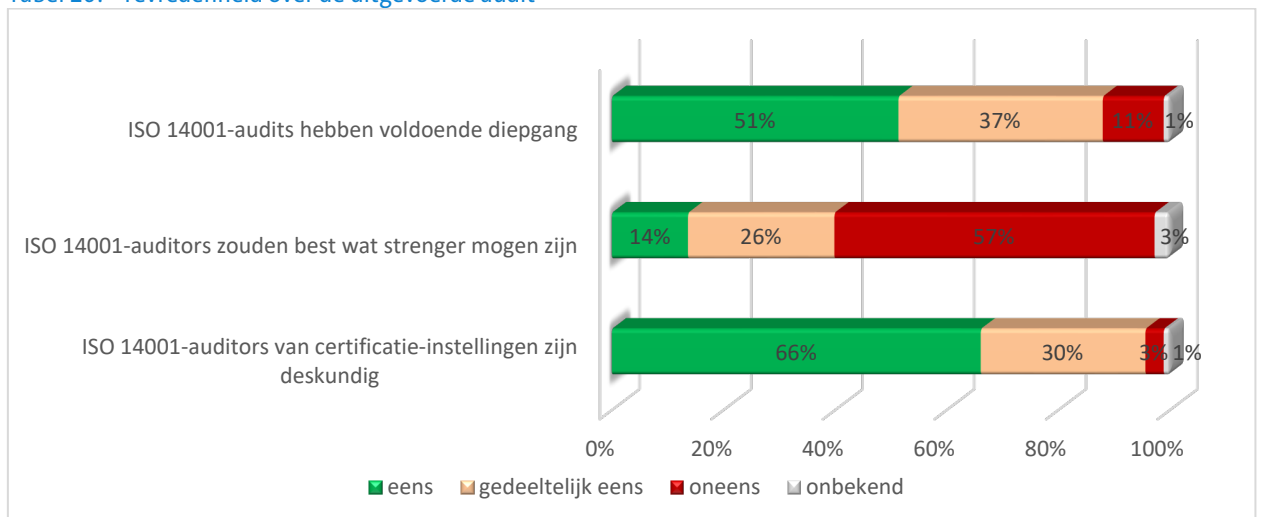
De respondenten is gevraagd de tevredenheid over het certificatieproces uit te drukken in een rapportcijfer. De antwoorden op deze vraag zijn weergegeven in tabel 19. Het gemiddelde rapportcijfer is een 7,44.

Tabel 19: Tevredenheid over het certificatieproces in een rapportcijfer (1 – 10)

Cijfer tevredenheid	Aantal	%
4 of lager	7	4%
5	6	3%
6	21	12%
7	44	24%
8	67	37%
9	28	15%
10	8	4%
Aantal		Cijfer
Gemiddeld cijfer 2025	181	7,4
Gemiddeld cijfer 2019		7,4
Gemiddeld cijfer 2013		7,5

De respondenten hebben ook een uitspraak gedaan over de deskundigheid van de auditors, de 'strengheid' bij audits en diepgang van audits. In tabel 20 is deze uitslag weergegeven.

Tabel 20: Tevredenheid over de uitgevoerde audit

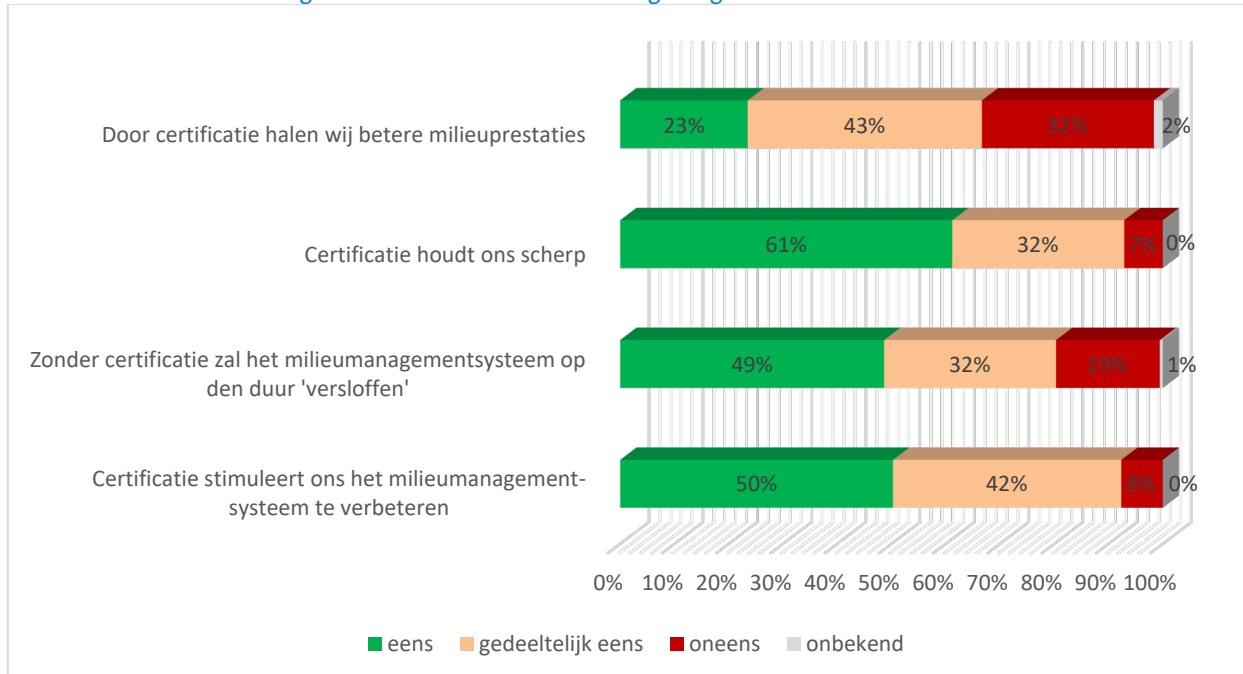

De tevredenheid over de audits is ten opzichte van het onderzoek in 2019 (56% eens met de stelling) gestegen tot 66%, op het gebied van deskundigheid. Voor de twee andere stellingen zijn de resultaten nagenoeg vergelijkbaar met de resultaten uit 2019.

6.2 Toegevoegde waarde van certificatie

De respondenten is vier stellingen voorgelegd met betrekking tot de toegevoegde waarde van certificatie.

Tabel 21: Met welke stellingen bent u het eens inzake de toegevoegde waarde van certificatie.

Duidelijk is dat een gecertificeerd managementsysteem ook awareness creëert binnen bedrijven en mogelijkheden biedt om continue verbetering op gang te helpen en houden.

6.3 Opmerkingen en suggesties ten aanzien van het certificatieproces

De deelnemers aan het onderzoek is gevraagd om in een open vraag suggesties te doen voor de wijze waarop de toegevoegde waarde van certificatie kan worden verhoogd. Door 73 respondenten (23% van het totaal) zijn suggesties geformuleerd. In tabel 22 zijn de reacties samengevat.

Tabel 22: Samenvatting van suggesties om toegevoegde waarde van certificatie te verhogen (aantallen reacties per categorie suggesties)

Advies	Aantal	%
Aanbieden hulpmiddelen en tools	3	5%
Aandacht voor best practices	3	5%
Aandacht voor opdrachtgevers die ISO 14001 eisen maar zelf weinig doen	1	1%
Audits te veel op operationele zaken gericht in plaats van strategie (en directie)	7	11%
Combinatie met andere certificatieregelingen (zoals CO ₂ -prestatieladder)	11	16%
Diepgang audits verhogen, bijv. beter richten op echte risico's	12	18%
ISO 14001-auditors hebben onvoldoende toegevoegde waarde	2	3%
ISO 14001-auditors zouden meer moeten meedenken en adviezen geven	1	1%
MAR praktischer maken	2	3%
Meer aandacht voor internationale wetgeving (offshore)	1	1%
Meer aandacht voor levenscyclusperspectief en maken van 'energiebalans' voor water etc.	1	1%
Meer betrekken van directie	2	3%
Meerwaarde van ISO 14001 is niet bij iedereen voldoende bekend	3	4%

Pragmatisch invullen audit in plaats van vasthouden aan volgen formele regels	7	11%
Auditdagen verminderen	2	3%
Overig	9	13%
Totaal	67	100%

Onderstaand staan voorbeelden van suggesties die bij de verschillende onderwerpen uit tabel 22 zijn genoemd:

- Bij de invoering van de 2015-versie van de norm werd gezegd dat minder op compliance maar meer vanuit een coachende instelling naar het managementsysteem zou worden gekeken. In het grotere plaatje wordt dan gemist hoe bijv. klimaatadaptatie terugkomt op de agenda van de directie. De directie krijgt juist het beeld dat het om operationele details gaat en dan zijn de paragrafen 4 en 5 onvoldoende uitgediept.
- Voor zowel ISO 14001 als ISO 45001 alignment aan de OECD due diligence en EU CSRD-rapportage (ESRS).
- Door de zware milieuvergunning voegt 14001 niet veel toe. Audits krijgen meer waarde als er degelijk, pragmatisch advies wordt gegeven of tools beschikbaar worden gesteld om duidelijker aan normen te voldoen.
- De diepgang is en het stimuleren van een organisatie is erg beperkt. Wellicht dat een eigen milieudeskundigheid de externe auditor kan stimuleren om bij te dragen aan compliance en continue verbetering.
- Kwaliteit en criticiteit van auditoren kan soms wat beter.

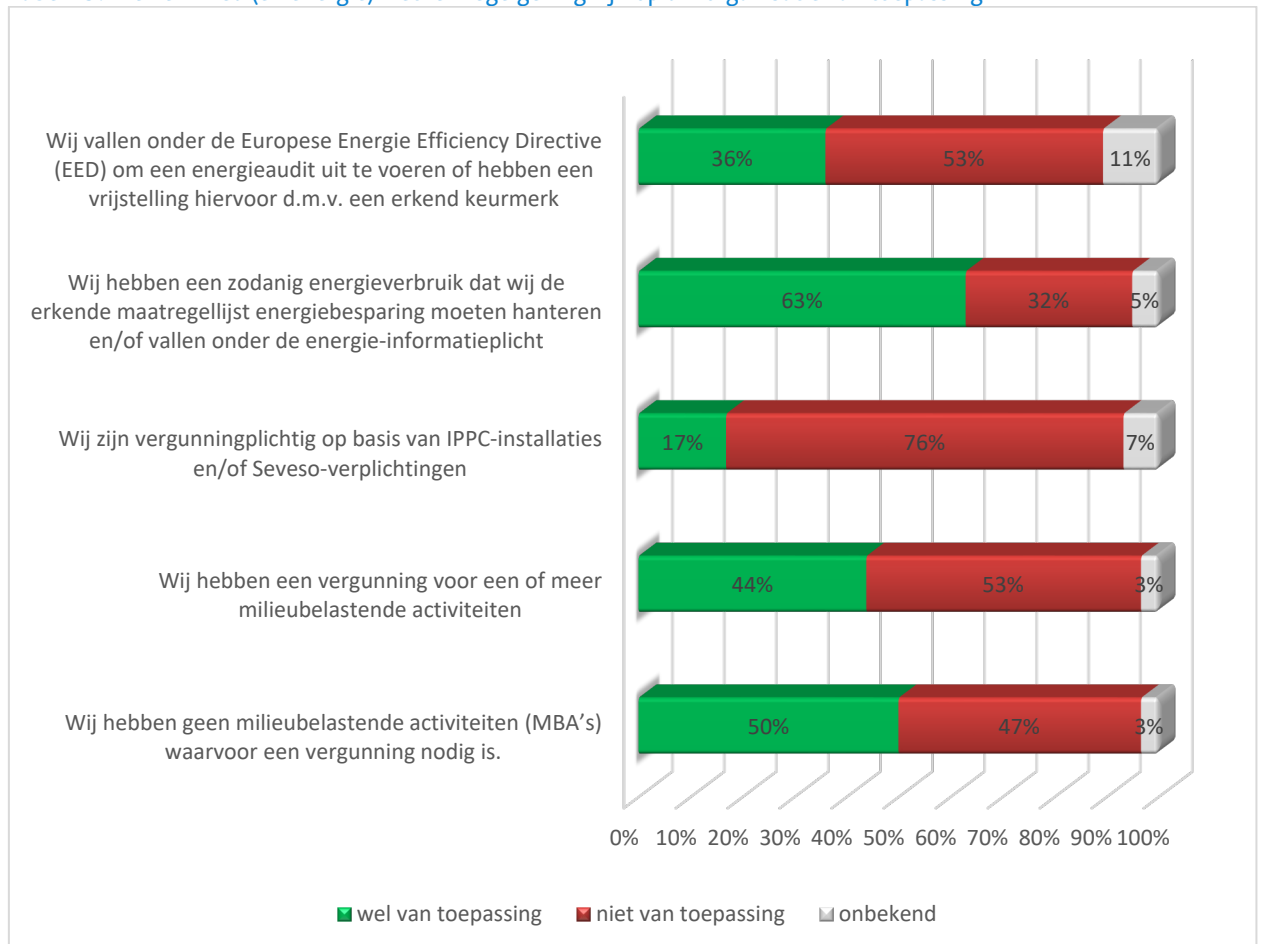
7 Het gebruik van het ISO 14001-certificaat in de relatie met derden

In hoofdstuk 7 wordt ingegaan op het gebruik van het ISO 14001-certificaat in de relatie met de overheid.

7.1 ISO 14001-certificatie in relatie tot de overheid

Alle respondenten is gevraagd welke wet- en regelgeving van toepassing is op de onderneming en wanneer er voor het laatst een inspectie door een toezichthouder heeft plaatsgevonden en in hoeverre er bij een inspectie gebruik is gemaakt van de informatie uit het ISO 14001-gecertificeerde milieumanagementsysteem.

Tabel 23: Welke milieu (en energie) wet- en regelgeving zijn op uw organisatie van toepassing

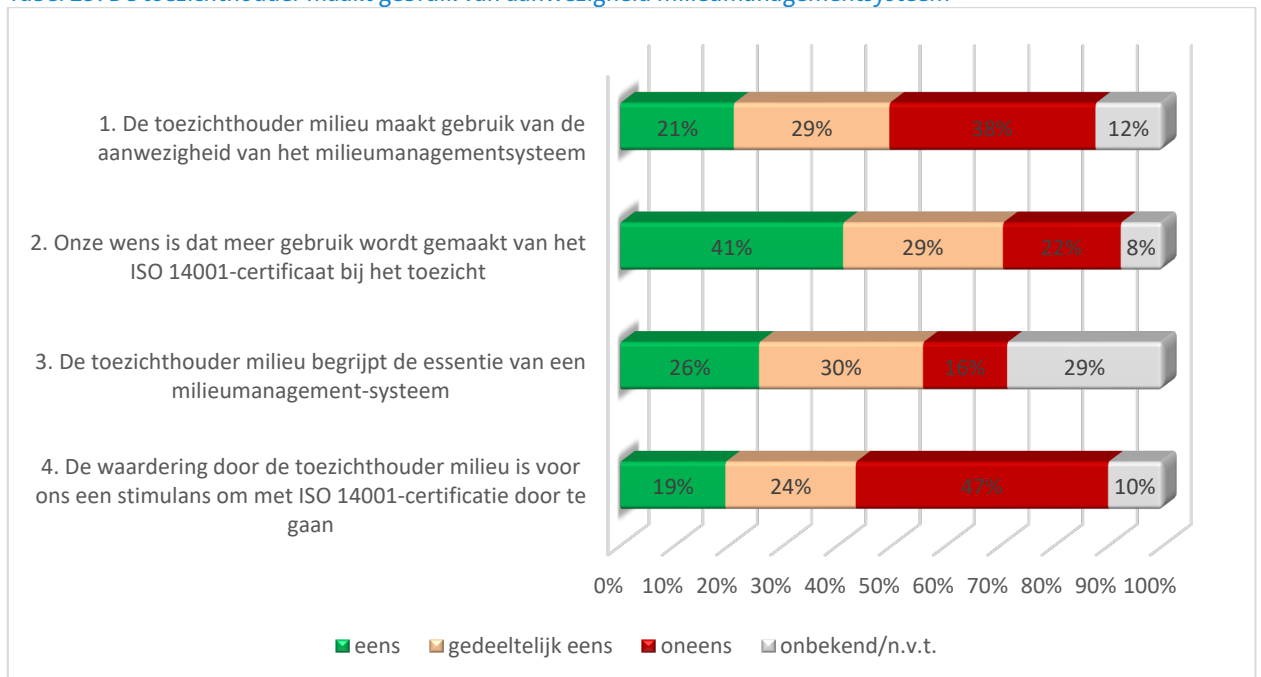
De respondenten hebben aangegeven welke wet- en regelgeving van toepassing is. Duidelijk is dat een groot deel van de respondenten (63%) een energieverbruik hebben waarmee zij een maatregelenlijst moeten bijhouden. Verder is te zien dat 17% van de organisaties vergunningplichtig is op basis van IPPC-installaties en/of Seveso-verplichtingen en daarbij horende toezichtprocedures.

Tabel 24: Hoeveel jaar is het geleden dat uw organisatie voor het laatst bezocht is door een toezichthouder voor een inspectie op milieugebied (bijvoorbeeld voor de wet milieubeheer/activiteitenbesluit of Omgevingswet/Seveso) van bijvoorbeeld gemeente, provincie, omgevingsdienst?

Periode	Aantal	Procentueel
minder dan 1 jaar	76	43%
1 jaar	19	11%
2 jaar	23	13%
3 jaar	8	4%
4 jaar	4	2%
5 jaar	0	0%
langer dan 5 jaar	10	6%
nooit	13	7%
onbekend	25	14%
Totaal	178	100%

De teruggang in frequentie van een inspectie is sinds de laatste rapportage bij alle sectoren aan de orde. In 2013 was 62% van de organisatie binnen het eerste jaar geïnspecteerd van het moment van uitvragen. In 2019 was dit 50% van de organisaties en uit dit onderzoek is 54% van de bedrijven het afgelopen jaar bezocht door een toezichthouder. Dit betekent dat op basis van dit onderzoek het aantal bezoeken redelijk constant is ten opzichte van het vorige onderzoek. Er is geen significante versnelling of vertraging geconstateerd. De respondenten is een viertal stellingen voorgelegd met betrekking tot het ISO 14001-certificaat in de relatie met de toezichthouder. In tabel 25 zijn de reacties op de stellingen weergegeven.

Tabel 25: De toezichthouder maakt gebruik van aanwezigheid milieumanagementsysteem

8 De bekendheid met mijn.SCCM

In de loop van 2012 heeft SCCM het voor ISO 14001-gecertificeerde organisaties mogelijk gemaakt om toegang te krijgen tot het besloten deel van de SCCM-website (mijn.sccm). Op dit deel van de website staan onder andere samenvattingen van wet- en regelgeving en overzichten van wijzigingen in de wet- en regelgeving.

Middels een meerkeuzestelling is gevraagd naar de bekendheid en het gebruik van mijn.sccm.

Tabel 26: Bekendheid en gebruik van mijn.sccm

Branche	Aantal	%
Wij hebben toegang tot mijn.sccm en gebruiken het regelmatig	90	52%
Wij hebben toegang tot mijn.sccm maar gebruiken het niet of nauwelijks	40	23%
Wij weten van het bestaan van mijn.sccm maar zijn er nog niet toe gekomen om ons aan te melden	15	9%
Wij weten van het bestaan van mijn.sccm maar zijn niet geïnteresseerd	0	0%
Wij waren niet op de hoogte van het bestaan van mijn.sccm	29	17%
Totaal	174	100%

In vergelijking met de jaren 2019 (38%) en 2015 (14%) geeft in dit onderzoek 52% van de respondenten aan mijn.sccm regelmatig te gebruiken. Dit is een mooie ontwikkeling in het gebruik van mijn.sccm.

Kijkend naar de respondenten die aangeven niet op de hoogte te zijn van het bestaan van mijn.sccm is dit in de jaren gedaald van 58% (2015) tot 19% (2019) en 17% nu. De focus om de grote groep bedrijf actief te wijzen op het gebruik van mijn.sccm heeft geleid tot een flinke stijging van de bekendheid.

9 Opmerkingen en suggesties voor verbeteringen

De respondenten hebben bij de laatste vraag van het onderzoek ook nog een aantal suggesties gedaan te verbetering voor SCCM. Hoewel dit niet expliciet is gevraagd zijn de volgende interessante opmerkingen uit de uitvraag naar voren gekomen.

Feedback voor SCCM

- Externe adviseur ook toegang geven tot mijn.sccm.
- Breng de informatie boeiender over, zeker de webinars zijn toe aan modernisering.
- Het in stand houden van het SCCM-document naast een ISO 14001-certificatiesysteem zet grote vraagtekens bij collegabedrijven in de EU en daarbuiten. Heb bij multinational gewerkt die derhalve UKAS-certificatie is aangegaan.

Feedback voor een toekomstige uitvraag

- Open veld bij keuze om een CI in te vullen, lijst blijkt niet volledig

Bijlage I Vragenlijst

Vragenlijst voor organisatie met ISO 14001

A Algemene gegevens over organisatie

A1 Een organisatie kan ervoor kiezen om bedrijfsonderdelen/vestigingen afzonderlijk te laten certificeren of gezamenlijk te laten certificeren. Kunt u aangeven of in uw geval het ISO 14001-certificaat betrekking heeft op één of op meer vestigingen?

- a Eén vestiging zonder nevenvestigingen
- b Hoofdvestiging met 1 nevenvestiging
- c Hoofdvestiging met 2-3 nevenvestigingen
- d Hoofdvestiging met 4-5 nevenvestigingen
- e Hoofdvestiging met 5-10 nevenvestigingen
- f Hoofdvestiging met 11-20 nevenvestigingen
- g Hoofdvestiging met > 20 nevenvestigingen
- h Onbekend

A2 Hoeveel personen zijn er bij de organisatie waarop het ISO 14001-certificaat betrekking heeft gemiddeld in totaal (voor hoofd- en eventuele vestigingen samen) werkzaam? (zowel in dienst als ingehuurd* op basis fte)

a	< 10	e	101 - 250	i	> 2000
b	10 - 30	f	251 – 500	j	onbekend
c	31 - 50	g	501 - 1.000		
d	51- 100	h	1001 - 2000		

* Het gaat om ingehuurd personeel dat werkt onder de directe verantwoordelijkheid van de gecertificeerde organisatie (dus geen onderaannemers).

A3 In welke branche is uw organisatie werkzaam?

- a. Winning van delfstoffen en winning en distributie van water
- b. Vervaardiging van voedings- en genotsmiddelen
- c. Vervaardiging van papier, karton en papier en kartonwaren en drukkerijen
- d. Aardolieverwerking, vervaardiging van chemische producten, farmaceutische grondstoffen en producten
- e. Vervaardiging van producten van rubber en kunststof
- f. Vervaardiging, reparatie en installatie van producten van metaal (inclusief machines, apparaten en voertuigen)
- g. Vervaardiging, reparatie en installatie van computer, elektronische en optische apparatuur, elektrische apparatuur
- h. Overige industrie
- i. Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas, stoom en gekoelde lucht
- j. Afval(water)inzameling en –behandeling, sanering en overig afvalbeheer
- k. Bouwnijverheid
- l. Vervoer en opslag, groot- en detailhandel en reparatie van auto's
- m. Zakelijke dienstverlening (incl. advisering en onderzoek)
- n. Openbaar bestuur, overheidsdiensten, onderwijs
- o. Gezondheids- en welzijnzorg
- p. Anders, nml.....

A4 Door welke certificatie-instelling is uw organisatie ISO 14001-gecertificeerd?

- a. Aboma Certification B.V.
- b. BSI Group The Netherlands B.V.
- c. Bureau Veritas
- d. Control Union Certifications B.V.
- e. DEKRA Certification B.V.
- f. DigiTrust B.V.
- g. DNV Business Assurance B.V.
- h. EBN Certification
- i. Kiwa Nederland B.V.
- j. LRQA
- k. NCI Certificering
- l. Normec Certification B.V.
- m. Normec NCK
- n. SGS Nederland B.V.
- o. SKG-IKOB Certificatie
- p. SKH
- q. TÜV NORD Nederland

A5 Staat het ISO 14001-certificaat van uw organisatie geregistreerd bij SCCM?

- a Ja
- b Nee
- c Weet niet

A6 Sinds welk jaar is uw organisatie ISO 14001-gecertificeerd? (kan zijn bij andere certificatie-instelling en/of een eerdere versie van de ISO 14001-norm)

Jaartal:

B Toegevoegde waarde van ISO 14001

B1 Kunt u aangeven in hoeverre het ISO 14001-gecertificeerde milieumanagementsysteem uw organisatie helpt bij de volgende onderwerpen?

	Nauwelijks	Enigszins	Veel	Heel veel
A Verbetering van milieuprestaties				
B Naleving van milieuwet- regelgeving				
C Beheersing van operationele processen (inclusief inkoop en man. of change)				
D Levering van goede milieu-informatie aan bijvoorbeeld overheid of klanten				

B2 Wat is de belangrijkste reden om een ISO 14001-gecertificeerd managementsysteem te hebben? (Open vraag)

B3 Wanneer u de toegevoegde waarde van het ISO 14001-gecertificeerde managementsysteem voor uw organisatie zou moeten samenvatten, zou u dit dan als heel hoog, hoog, gemiddeld, laag of heel laag kwalificeren?

- a Heel hoog
- b Hoog
- c Gemiddeld
- d Laag
- e Heel laag

C ISO 14001-certificatie

C1 Kunt u uw tevredenheid over de uitvoering van het certificatieproces voor ISO 14001 over de laatste (drie) audits in een rapportcijfer (1 – 10) uitdrukken?

C2 Heeft u suggesties voor de wijze waarop de toegevoegde waarde van het proces van ISO 14001-certificatie kan worden verhoogd?

C3 Hieronder staat een aantal uitspraken met betrekking tot het certificatieproces en de toegevoegde waarde van ISO 14001-certificatie. Wilt u voor elk van de uitspraken aangeven of u het ermee eens, gedeeltelijk eens of oneens bent?

	Eens	Gedeeltelijk eens	Oneens	Onbekend
A Certificatie stimuleert ons het milieumanagementsysteem te verbeteren				
B Zonder certificatie zal het milieumanagementsysteem op den duur 'versloffen'				
C Certificatie houdt ons scherp				
D Door certificatie halen wij betere milieuprestaties				

E ISO 14001-auditors van certificatie-instellingen zijn deskundig				
F ISO 14001-auditors zouden best wat strenger mogen zijn				
G ISO 14001-audits hebben voldoende diepgang				

D Gebruik ISO 14001 in relatie met derden

D1 Een van de doelstellingen van SCCM is dat het ISO 14001-certificaat betekenis heeft voor toezichthouders van de overheid op gebied van milieuwetgeving. In dat verband is het van belang te weten welke milieu (en energie) wet- en regelgeving op uw organisatie van toepassing is.

Kunt u aangeven welke situatie(s) op uw organisatie van toepassing is?

	Wel van toepassing	Niet van toepassing	Onbekend
A Wij hebben geen milieubelastende activiteiten (MBA's) waarvoor een vergunning nodig is.			
B Wij hebben een vergunning op basis van de Omgevingswet voor een of meer milieubelastende activiteiten			
C Wij zijn vergunningplichtig op basis van IPPC-installaties en/of Seveso-verplichtingen			
D Wij hebben een zodanig energieverbruik dat wij de erkende maatregelen voor energiebesparing moeten hanteren en vallen onder de energie-informatieplicht			
E Wij zijn verplicht om op basis de Europese Energie Efficiency Directive (EED) een energieaudit uit te voeren en in te dienen			

D2 Hoeveel jaar is het geleden dat uw organisatie voor het laatst bezocht is door een toezichthouder voor een inspectie op milieugebied (bijvoorbeeld voor de wet milieubeheer/activiteitenbesluit of Omgevingswet/Seveso (van bijvoorbeeld gemeente, provincie, omgevingsdienst) voor een inspectie op milieugebied?

Minder dan 1 jaar / 1 jaar / 2 jaar / 3 jaar / 4 jaar / 5 jaar / langer dan 5 jaar / nooit / onbekend

Vraag D3 beantwoorden indien er in de laatste 4 jaar bezoek is geweest van een toezichthouder, zo niet door naar E1

D3 Hieronder staat een aantal uitspraken over het gebruik van het ISO 14001-certificaat. Wilt u voor elke uitspraak aangeven of u het ermee eens, gedeeltelijk eens of oneens bent?

	Eens	Gedeeltelijk eens	Oneens	Onbekend/ NVT
A De toezichthouder milieu maakt gebruik van de aanwezigheid van het milieumanagementsysteem				
B Onze wens is dat meer gebruik wordt gemaakt van het ISO 14001-certificaat bij het toezicht				
C De toezichthouder milieu begrijpt de essentie van een milieumanagementsysteem				
D De waardering door de toezichthouder milieu is voor ons een stimulans om met ISO 14001-certificatie door te gaan				

E Gebruik website SCCM

SCCM heeft een website met een besloten deel, mijn.sccm. Op dit deel van de website staan onder andere samenvattingen van wet- en regelgeving en overzichten van wijzigingen van wet- en regelgevingen. Organisaties die geregistreerd staan bij SCCM kunnen toegang krijgen tot mijn.sccm.

E1 Kunt u aangeven welke van de volgende uitspraken op u van toepassing zijn (het best passende antwoord aankruisen)

	Aankruisen wat van toepassing is
A Wij hebben toegang tot mijn.sccm en gebruiken het regelmatig	
B Wij hebben toegang tot mijn.sccm maar gebruiken het niet of nauwelijks	
C Wij weten van het bestaan van mijn.sccm maar zijn er nog niet toe gekomen om ons aan te melden	
D Wij weten van het bestaan van mijn.sccm maar zijn niet geïnteresseerd	
E Wij waren niet op de hoogte van het bestaan van mijn.sccm	

F Afsluiting

F1 Wat is uw functie binnen de organisatie?

F2 Zijn er nog opmerkingen of suggesties om de toegevoegde waarde van ISO 14001-certificatie te verbeteren?

F3 Nog één allerlaatste vraag...

Voorbeelden kunnen vaak heel inspirerend zijn en andere bedrijven ideeën geven voor verbetering. Wij zijn altijd op zoek naar bedrijven die hun praktijkervaringen willen delen via SCCM. Het gaat om voorbeelden die betrekking hebben op het managementsysteem zelf, concrete acties of vernieuwende aanpakken om milieuprestaties te verbeteren. Bijvoorbeeld de manier om personeel te betrekken; bewustzijn te verhogen; de kwaliteit van informatie te borgen; stakeholders te betrekken; management of change te borgen etc.

Heeft u een interessant voorbeeld en mogen wij u daarvoor benaderen?

- A Ja, wat is uw e-mailadres:
- B Nee

Hartelijk dank voor de medewerking.

De resultaten van het onderzoek worden gepubliceerd op www.sccm.nl. Wanneer de resultaten beschikbaar zijn wordt dit gemeld in onze nieuwsbrief. Hier kunt u zich **aanmelden** voor de nieuwsbrief.

Contact

U bent van harte uitgenodigd uw vraag aan ons voor te leggen.
Bedrijven, organisaties, adviseurs, toezichhouders, certificatie-instellingen
en andere belanghebbenden helpen we graag verder.

Stichting Coördinatie Certificatie Managementsystemen voor milieu en
gezond en veilig werken

Postbus 13507
2501 EM Den Haag
T 070 - 362 39 81
info@sccm.nl
www.sccm.nl

Uitgave SCCM, Den Haag, 13 april 2026